

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики

Вербалізовані реалії музичного дискурсу в художньому тексті та їх
відтворювання у перекладі

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконав: студент(ка) 431 групи
Спеціальності 035.04 Філологія (германські
мови та літератури
(переклад включно) (переклад))
Освітньо-професійної програми
«Філологія (германські мови та літератури
(переклад включно))»
Луценко Діана Олегівна

Керівник к. філол. н., доц. Короткова Л.В.

Рецензент к. пед. н., доц. Кострубіна О. В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Реалії в мові.....	5
1.1 Поняття безеквівалентної лексики.....	5
1.2 Визначення реалій.....	8
РОЗДІЛ 2. Теоретичні основи вербалізованих реалій музичного дискурсу в художньому тексті.....	10
2.1 Поняття реалії, як лінгвістичного явища	10
2.2 Прийоми передачі реалій при перекладі.....	18
РОЗДІЛ 3. Аналіз музичних текстів та їх переклад	23
3.1 Особливості музичного дискурсу в художньому тексті.....	23
3.2 Вербалізовані реалії у прикладах пісень.....	26
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

Вступ

Завдяки широкому спектру видів мистецтв, передача реалій не є великою проблемою. Одним з методів передачі реалії на вербальному рівні через музичний дискурс. Протягом багатьох років музика грає величезну роль в житті суспільства. Більшість музичних творів - це пісні на англійській мові, то з'являється необхідність в перекладі музично-поетичних текстів на інші мови.

Незважаючи на величезну кількість праць, присвячених вивченню музично-поетичного тексту, проблема визначення даного терміну існує до сих пір. Проаналізувавши визначення багатьох відомих лінгвістів, можна зробити висновок, що музично-поетичний текст - це вид художнього тексту з підвищеною емоційністю, з прагненням впливати на почуття людини концентрованим «зарядом» експресивних, зображально-виражальних засобів і мелодійністю звучання [5, с. 21].

Темою даної дипломної роботи є «Вербалізовані реалії музичного дискурсу в художньому тексті та їх відтворення у перекладі»

Актуальність досліджуваної теми обумовлюється тим, що, незважаючи на велику кількість досліджень в галузі художнього перекладу, проблема перекладу музичних текстів рідко була об'єктом кропітливої уваги, а в цей же час кількість музичних творів збільшується.

Об'єктом дослідження є реалії в англомовних музичних текстах і їх переклад на українську мову.

Предмет дослідження — особливості перекладу вербалізованих реалій в англомовних музичних текстах.

Матеріалом дослідження послужили тексти пісень англомовних музичних рок-гурту "Sabaton", та переклади, що були виконані самостійно.

Мета роботи — визначення особливостей перекладу музичних текстів з англійської мови на українську та передачу реалій.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) Розглянути поняття «музично-поетичний текст»
- 2) Виявити особливості та основні проблеми перекладу музично-поетичного тексту
- 3) Провести аналіз перекладів музично-поетичних текстів англомовних музичних груп

Основними методами дослідження є:

- порівняльний аналіз текстів оригіналу і перекладу;
- описовий метод;
- семантико-стилістичний аналіз.

Розділ 1. Реалії в мові

1.1 Поняття безеквівалентної лексики

Перш ніж приступити до більш докладного вивчення поняття «реалія», необхідно в цілому розглянути визначення безеквівалентної лексики і пов'язаними з ними термінами.

Для початку необхідно розглянути таке поняття як «еквівалентність». Задумку В. С. Виноградова еквівалентність (адекватність) - це «найбільш повне і ідентичне збереження в тексті перекладу жанрової своєрідності оригіналу і всієї різноманітної інформації, що міститься в текстіпершотвору» [13, с. 6]. Г. Д. Томахін, Л. К. Латишев, А. В. Федоров відзначають, що переклад повинен зберегти стиль автора, семантику і стилістику оригіналу; він повинен нести ту ж смислове навантаження і мати той же емотивноекспресивное вплив на читача, що і оригінал. Відповідно еквівалентними (перекладними) словами є ті слова, лексичні поняття яких є міжмовних [10, 12].

Протиставленням еквівалентної лексики є безеквівалентная лексика, сенс якої неможливо повністю передати на мову перекладу, тому перекладачеві часто доводиться вдаватися до пояснень або до описовим виразів. Варто відзначити, що, чим складніше в смисловому плані художній текст, тим частіше зустрічається безеквівалентная лексика (Бел). Підходи до визначення цього терміна досить різноманітні: деякі дослідники під безеквівалентної лексикою розуміють реалії [10, 41], інші вважають, що це слова, яких немає в інших культурах і мовах і фразеологічні та лексичні одиниці, які мають перекладацьких еквівалентів в мові перекладу, а треті вважають, що це слова, неперекладні на іншу мову [16]. Як визначення Бел, так і її класифікація передбачає різні підходи. Л. С. Бархударов підрозділяють Бел на:

- 1) власні імена, географічні назви і назви установ, газет, тощо.
- 2) реалії та
- 3) випадкові лакуни (слова однієї мови, у яких немає лексичних аналогів в іншій мові) [5].

Е. М. Верещагін і В. Г. Костомаров запропонували класифікацію, створену на генетичних підставах, що поєднуються з тематичними:

- 1) «демократизм»;
- 2) советизмом;
- 3) найменування предметів і явищ традиційного;
- 4) історизм;
- 5) лексика фразеологічних одиниць;
- 6) слова з фольклору і з діалекту;
- 7) слова неросійського походження [10].

А. О. Іванов поділяє Бел на:

- 1) референціально-безеквівалентної лексику, яка в свою чергу поділяється на:
  - а) терміни;
  - б) індивідуальні (авторські) неологізми;
  - в) семантичні лакуни;
- 2) слова широкої семантики;
- 3) складні слова:

4) реалії [16].

Розглянувши різні підходи до Бел, можна зробити висновок, що трактування С. Флоріна і С. Влахова (цієї ж класифікації дотримується О. А. Іванов) найбільш повно охоплює поняття безеквівалентної лексики, так як до цього пласту слів дослідники відносили не тільки реалії, а й вигуки, терміни, звуконаслідування, екзотизму, аббревіатури, звернення, фразеологізми, імена власні і відступу від літературної норми [14].

Важливо відзначити, що серед інших дослідників, тільки С. Влахов, С. Флорін і О. А. Іванов, вказували на те, що, якщо щось безеквівалентний при перекладі на одну мову, необов'язково воно буде таким при перекладі на іншу мову, то є поняття Бел діє в рамках певної пари мов. Більш того, годі було говорити про Бел і перекладається як про синоніми, тому що саму лексичну одиницю можна перевести, неперекладним у неї є окремі елементи значення, які не можна передати на аналогічному рівні [14, 16]

1.2 Визначення реалій

Оскільки темою даного дослідження є не в цілому безеквівалентна лексика, а лише її частина - реалія, звернемося до цього поняття. Згідно «Словника лінгвістичних термінів» О. С. Ахманова, реалія це:

1. В класичній граматиці різноманітні чинники, що вивчаються зовнішньої лінгвістикою, такі як державний устрій даної землі, культурні особливості та історія певного народу, мовні контакти носіїв даної мови і т. п. з точки зору їх відображення в даній мові;

2. Предмети матеріальної культури [4].

Термін «реалія» для позначення національно-специфічного об'єкта або явища був введений в вітчизняне перекладознавство в 1941 р радянським філологом і перекладачем А. В. Федоровим, але він говорить лише про слова, «Позначають реалії суспільного життя і матеріального побуту», тобто таких, які позначають «чисто місцеве явище, якому немає відповідності в побуті і в поняттях іншого народу »[41, с. 152]. Після А. В. Федорова термін трактувався дослідниками зовсім по-різному. Наприклад, А. А. Реформатський називав реалії варваризмами («іншомовні слова, які були використані для колористичного опису чужих особливостей, звичаїв і реалій ») [28, с. 138], для А. Е. Супруна реалія - це «екзотична» лексика [37], для Г. В. Чернова та А. В. Федорова - це пласт «безеквівалентної лексики» [15, 41], В. Ю. Розенцвейг називав реалії лакунами (пробілами) [29], а В. П. Берков алієнізмами (слова з маловідомих мов, що підкреслюють стилістичну функцію екзотизму) [7]. Виходячи з усього цього, можна зробити висновок про те, що до сих пір термін «Реалії» зберіг свою багатозначність і відображає як саме слово, так і його референт. Незважаючи на це, багато сучасних автори статей (Н. Ю. Івойлова, А. А. Смирнова, Н. Д. Дмитрієва, В. А. Вернігорова) дотримуються визначення реалії, яке С. Влахов і С. Флорін дали в своїй роботі «Неперекладне в перекладі»: «Реалії - це слова (і

словосполучення), які називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального і історичного розвитку) одного народу і чужі іншому; будучи носіями національного і / або історичного колориту, вони, як правило, не мають точних відповідностей (еквівалентів) в інших мовах і, отже, не піддаються перекладу «на загальних підставах», вимагаючи особливого підходу»[14].

Також існують різні точки зору на те, до якої категорії мовних засобів слід віднести реалії. Наприклад, М. Л. Вайсбурд вважає, що «Поняття, що відносяться до числа реалій, можуть бути виражені окремими словами, словосполученнями, реченнями, скороченнями»[9, с. 98]. Однак, більшість дослідників, в тому числі С. Влахов і С. Флорін, вважають, що реалія - це слова і номінативні словосполучення (тобто такі поєднання слів, які семантично рівні слову) [14]. Виходячи зі згаданих вище визначень, можна зробити висновок, що реалії — це слова і словосполучення, які відображають життя, побут і традиції одного народу, відсутні в мові і культурі інших народів. Саме це визначення ми будемо використовувати в якості робочого в нашому дослідженні.

РОЗДІЛ 2. Теоретичні основи вербалізованих реалій музичного дискурсу в художньому тексті

2.1 Поняття реалії, як лінгвістичного явища

Для початку пояснемо сам термін «реалія»:

Реалія — це моно- або полілексемна одиниця, лексичне значення якої вміщує в собі традиційно сталий за нею комплекс етнокультурної інформації, та чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача.

Відсутність чіткості в термінології, що вживається перекладачами і теоретиками перекладу, лінгвістами і лінгвокраїнознавцями щодо цього поняття, хиткі кордони між реалією і «нереалією», між реалією в перекладознавстві і реалією в літературознавстві та лінгвістиці, між реаліями та іншими класами лексики вимагають, у першу чергу, хоча б приблизного перекладу.

У багатьох перекладознавчих текстах — лексема “реалія” зустрілася у вигляді терміну в 40-х роках двадцятого століття. Цей термін вперше вжив А.Федоров у своїй науковій роботі “Про художній переклад” (1941), але для того, аби відобразити національно-специфічний об’єкт, а не лексему. Охарактеризуючи роботу перекладача, він відзначає: “Але водночас – це діяльність, що вимагає певних знань, не тільки практично-мовних, а й літературознавчих і історико-лінгвістичних, не кажучи вже про необхідність широкого культурного світогляду, що дозволяє усвідомити історичні і географічні реалії і т. ін., одним словом, уміти орієнтуватися в будь-якому тексті. [8, с.26] “У подальших працях дослідник, що зробив чимало для вивчення реалій, для обґрунтування їхньої класифікації та способів відтворення їхніх функцій у перекладі, залишився вірний такому розумінню терміну “ реалія. В останньому виданні книжки “Основи загальної теорії перекладу: Лінгвістичні проблеми” (1983) А.Федоров трохи уточнює дефініцію “реалії”: мова йде не лише про “слова, що позначають реалії, а

йдеться про “слова, які значать специфічні для певної нації реалії матеріального побуту та суспільного життя”.

С.Толстой об’ємно розумів обговорений термін. Для нього “реалії” – це “чіткі умови життя та побуту країни, з мови якої переклад здійснюється”.

Я. Рецкер акцентує увагу, на тому що реалії виникають у загальнонародному процесі словотворення: “ Реалії – це слова, що позначають предмети, процеси і явища, характерні для життя і побуту країни, але не відзначаються науковою точністю визначення, властивою термінам ” [8] . Однак укладач не звертає уваги на відносності реалій, та їх залежності від словникової бази мови – переймача, і в цьому проблема його визначення.

Декілька століть тому Гете заявив: « При перекладі слід зачіпати неперекладне, тільки тоді можна зрозуміти інший народ, іншу мову». Але що мається на увазі під словом,якому Гете надавав такої великої значимості — «неперекладне»?[4, с.254]

Відомо — що поміж словами двох мов може відбуватися повна відсутність відповідностей. Словосполучення чи слова, які не мають ні цілих, ні часткових відповідностей у словнику іншої мови — здатні утворити безеквівалентну лексику цієї мови.

Безеквівалентну лексику умовно можна розділити на дві групи:

- 1) Слова-реалії — це словникові одиниці, що позначають поняття, ситуації або предмети, що не існують, або мають інший вигляд та значення, у базі іншомовного соціальної групи людей. До дагної групи відносяться слова, які позначають різного роду предмети матеріальної та духовної культури, побуту, що загалом властиві тільки певному народові.)
- 2) Власні імена (організацій, журнали, імена, назви установ, географічні назви, найменування газет та інше)

Слова-реалії звертають на себе особливу увагу. Адже саме вони виникають мимоволі у мові кожного народу, адже відтворюють особливості

національної специфіки, та в решті решт, створюють перед перекладачем трудність.

В схожому сенсі, як у працях А. Федорова, записав термін «реалія» у своїй кандидатській дисертації Г. Шатков (1952), що було присвячено проблемам перекладу безеквівалентної лексики норвезькою мовою. Також у кандидатській дисертації і в працях Г. Чернова — були дослідженні способи відтворення безеквівалентної лексики в перекладах радянської публіцистики англійською мовою. А на базі наукової роботи Я. Рецкера «Про закономірні відповідники при перекладі рідною мовою» (1950) та поняття «еквівалентності», що було обґрунтованого, а також факт наявності в семантичній структурі різномовних слів та значень, які не збігаються. Г. Шатков запроваджує поняття «безеквівалентності». Він написав: «безеквівалентні слова — це такі лексичні одиниці будь-якої мови, які на певному історичному відрізку часу зовсім не мають готових еквівалентів у лексиці іншої мови». Звернемо увагу що до безеквівалентної лексики Г. Шатков зараховує слова-реалії, деякі звороти та окремі слова. Дослідник впровадив формальний перекладацький критерій у своєму визначенні слів-реалій: фактор наявності або відсутності еквівалентного словникового відповідника у двох зіставляваних мовах. Саме такий критерій не показує на будь-які субстанційні якості слова-реалії, а переносить вміння його ідентифікації в сферу міжмовних відповідників. Це закономірно: адже лише лінгвокраїзнавство може розглядати реалію у площині однієї мови; а перекладознавство завжди пов'язане принаймі з двома мовами. Слабке місце Г. Шаткова — дуже приблизне визначення обсягу без еквівалентної лексики. Г. Чернов підходить до цього запитання набагато точніше, він виділяє декілька видів безеквівалентної лексики: лексико-семантичну, лексико-предметну, а також стилістичну безеквівалентність. Тобто — реалії належать до лексико-предметної без еквівалентності.

Слова та словосполучення можуть бути реаліями в одній мові, але це не означає, що вони будуть такими і в іншій. Як приклад: у Великобританії,

так як і у нас, є проїзні квитки, а у США – їх немає. Таким чином, що до американського варіанту англійської мови наш «проїзний квиток» —буде реалією, а стосовно британського варіанту — ні.

Найбільш яскравим прикладом можна назвати, лексему « хліб ». Лексема «хліб» не є реалією у бінарному зіставленні українсько-російському, або наприклад українсько-англійському, але ця ж лексема буде реалією в зіставленні українсько-ескімоському. Донедавна хліб для ескімосів був екзотикою, та чимось рідкісним та незрозумілим. Розповсюджена історія з перекладом по-ескімоськи молитви «Отче наш», коли слова «хліб наш насущий» (або « хліб наш щоденний ») виявилися для носіїв цієї мови такими дивними і недоречними словами, тому відбулася заміна на «лососина наша щоденна». Роздивляючись цей приклад з погляду семантики реалії, завдяки наявності в їхньому семантичному континуумі метамовної інформації про закріплення за «своїм» мовним колективом, збігаються частково з діалектизмами. Вони надають мовленню певного колориту, як самі і діалектизми, та зустрічаються в формуванні мовленнєвої характеристики літературних персонажів. Проте, важлива розбіжність між ними і діалектизмами зводиться до того, що, наприклад, інформація географічного характеру реалій зв'язана з окресленим предметом, також це інформація про особливі явища певного географічного ареалу, або специфічні предмети. Також територіальна маркованість діалектизмів —є інформацією про особливі чи специфічні мовні засоби позначення у загальновідомих предметів.

Використання у філологічних працях і творах, терміну «діалектні реалії». Він має подвійне значення, а саме: позначаючи ним слова, які іменують предмети та явища малого ареалу, чи наприклад діалектні регіональні назви для предметів, або уявлень загальнонародних. Прикладом може слугувати таке: в українсько-якутському бінарному зіставленні лексема «картопля» —буде визначатися як реалія української мови, через те що це слово властиве всьому українському етномовному народу, а лексеми

бараболя, ріпа, крумплі, мандебурка — будуть діалектними реаліями у тому ж бінарному зіставленні. Проте якщо зіставити часові реалії «на Івана Купала» та «на зільського Йвана», то семантика їх схожа: бо вони значать одне з найпоетичніших та описуємих календарних свят, що веде відлік ще з давніх-давен. Наші далекі предки в такий спосіб називали розповінь літа, оспівували пробудження природи. Але що стосується узусу, то ці вирази дивергентні, тобто: вислів «на Івана Купала» поширений по всій Україні, а «на зільського Йвана» — буде виразом діалектної окресленості, що буде відомим лише в Гуцулії, де колись існувало повір'я, що коли король Гуцул пробудиться від довгого зачарованого сну, що відбувається раз на сім років, саме у цей день зільського Йвана. Але оскільки англійськомовному світу невідомо про таке свято, не дивлячись на те що має в своєму календарі St. John the Baptist's Day (24 червня). Тобто часове позначення селянського календаря «на Івана Купала» — загальнонародна реалія в українсько-англійському бінарному зіставленні, а «на зільського Йвана» — реалія діалектна. Також як всі діалектизми та реалії такого, або подібного характеру — являється лінгвостилістичною категорією. В тексті художньому вони відразу набирають додаткових естетичних відтінків і смислових, та різко контрастують із літературно-нормативною організацією тексту, саме тому, як свідчення, стовляються значною мірою промовистими та значущими.

Перекладаючи треба бути дуже кропітливо поводитися з діалектними реаліями, не забувати, що саме вони загалом несуть у собі відгук тисячоліть, пам'ять далеких віків, те що саме вони — залишаються сьгоднішніми свідками образного мислення предків.

Особливу близькість з стилістичного та семантичного боку мають в собі реалії з термінами — мовними знаками, що репрезентують наукові поняття спеціальної професійної галузі знань. Кореляція яких полягає в тому, що існують терміни-реалії, тобто інколи термін збігається з реалією. Наприклад: «рутин світ» — це назва рослини, а отже — є терміном. В той же час в українсько-англійському бінарному зіставленні це — буде реалією,

через те що в англomовному світі немає такої рослини. Так само як і реалії, терміни з часом можуть набувати переносного значення, це — є одним із активних процесів у сучасних мовах.

Терміни і реалії різняться між собою за походженням. Самі реалії виникають переважно в народній гушці, а ось терміни створюються вченими та спеціалістами, за часту основою яких стають елементи з латинської та грецької мов, або через свідоме переосмислення звичайних «неспеціалізованих» слів. Терміносистема створюється за рахунок сукупності термінів з певної галузі. Опис визначення терміна буде тотожний самому його значенню, окремі аспекти можна виділити при описі у реалії.

Реалії і терміни стають відомими по-різному: терміни, як назви достеменних предметів починають часто вживатися з поширенням цих предметів, а в науці це зв'язано з процесом обміну науковою інформацією. Реалії потрапляють до різних мов завдячуючи засобам масової комунікації і художньому та науковому перекладу. Найголовніша розбіжність між ними — це функціонально-стилістичний критерій та сфера їх вжитку: терміни найбільше вживаються у мові науки, бо вони являються основою всіх терміносистем. А самі реалії переважають саме в усному мовленні та художніх текстах.

Іноколи реалія, як словосполучення складається з компонентів, які самі по собі не будуть реаліями. Так, наприклад, лексема «півень» — не реалія (півні є у дуже багатьох країнах), проте народне часове позначення «до третіх півнів» — буде реалією української мови стосовно до англійської. Ця реалія образна, багата конотаціями, колоритна і, водночас, її експресивну семантику можна бодай частково відтворити засобами англійської мови, де є вислів *the morning cock*, а до семантичного поля “*morning*” належать лексеми *cockcrow*, *cockcrowin*..

Слова реалії у структурному плані поділяються на:

1) реалії-фразеологізми: українські приклади: дбати про скриню, коло печі поратися, стати під вінок, лоби забрити, на панщині бути; англійські приклади: *to enter at the Stationer`s hall* , *to reach the woolsack*, та ін. Дивлячись зперекладацької практики треба виділити явні і скриті реалії. Останні – це слова типу укр.: сорочка, піч, вишиванка, скриня в українсько-англійському мовному зіставленні. Начебто ці слова мають відповідники у мові-сприймачі, але співвідносні денотати в позамовній дійсності сильно відрізняються між собою, так що беззастережна субституція їх написання, що мають різну художньо-стилістичну наповненість, може спричинити ряд додаткових труднощів. Такі як — лексичний збіг, при культурологічній розбіжностей, в відповідних номінаціях. Також треба зазначити щолексема — рушник належить в українсько-англійському бінарному зіставленні до прихованих реалій. У своєму значенні «утиральник» для позначення необхідної в хаті ужиткової речі, вона схожа на: рос. «полотенце» , англ. *towel*. Проте в Україні лексемою «рушник» позначають саме декоративні рушники, які вишивані та ткані, що споконвіку є головним атрибутом урочистих та повсякденних народних звичаїв.

2) реалії-одночлени: українські приклади: денцівка, вечорниці, кобзарювати, валило, криничар,; англійські приклади: *athreepence*, *asheriff*, *amaypole* («травневе дерево»- «це стовп, який прикрашається квітами, або різнобарвними прапорцями, та довкруги котрого танцюють в першу неділю травня у Великобританії »).

3) реалії-полічлени номінативного характеру: українські приклади: разовий хліб, братська могила, троїста музика, курна хата, дзвінкова криниця («назва спеціальної радіопередачі про народну пісню»); англійські приклади: *asoup-opera*, *St. Valentine`sDay*, *ameanstestman*, *aticketday*, *aSussexpudding*, *abananasplit*, *atoffeeapple*, *gardenseats*, та ін.

За винятком перекладознавства, в етнолінгвістиці і лінгвокраїнознавстві — термін “реалія” досить поширений. В даних галузях філології під терміном “реалія” мають на увазі слова і словосполучення, які позначають

реальні факти, специфічно національні явища та предмети, характерні для культури певного народу.

Що до фактів дво- і багатомовності, бінарне зіставлення не враховуються. Значна увага приділяється національно-історичному колориту референта. Де хто з дослідників відносять окремі факти життя, що не мають сталого мовного оформлення до реалій. Як вважає М.Вайсбурд, прикладом для англійців, може слугувати те, що в Україні рудий колір волосся зустрічається дуже рідко і це факт. У цьому випадку йде перетворення з лінгвокраїнознавства до звичайного краєзнавства.

Окрім того, з погляду перекладацької практики, можна запропонувати розмежовувати явні і скриті (приховані) реалії.

Слова-реалії останньої групи начебто мають гарні відповідники в мові перекладу, проте не можна забувати, що співвідносні поняття в позамовній дійсності дуже відрізняються між собою, саме тому беззастережна підстановка їхніх позначень, що мають різне художньо-стилістичне забарвлення, має ризик стати можливою причиною додаткових труднощів для розуміння вихідного змісту. Можемо зробити висновок, що справа криється не стільки у предметно-логічних відмінностях міжмовних відповідників слів типу: піч, рушник, тополя, калина тощо, скільки у відсутності в них аналогічних символічних функцій. Найцікавіше що саме властиві українській мові символічні функції роблять їх прихованими, що не мають прямих аналогів у інших європейських мовах, тому, якщо точніше виразитися, вони є асоціативними реаліями. Однак існує можливість передавання цих реалій за допомогою різних типів синонімічних, ситуативних чи гіперонімічних відповідників. Як наприклад, відносним відповідником української асоціативної реалії калина може виступити англійська лексема *cranberry* (журавлина), що вживається в літературі з конотативною семантикою — дівочої цнотливості і червоної барви.

2.2 Прийоми передачі реалій при перекладі

Під час перекладу є дві головні проблеми в переданні реалій: необхідність, поряд із предметним значенням (семантикою) реалії передавати її колорит – історичне і національникологорит та друга проблема - відсутність у мові перекладу відповідності (аналогу або еквіваленту) через відсутність в носіїв даної мови об'єкта (референта), що визначається реалією [2, с. 66].

Але існують реалії які мають у мові перекладу єдині відповідності («HouseofCommons» - «Палата громад»). «Одинична відповідність означає, що в більшості випадків дана одиниця вихідної мови перекладається тією ж одиницею мови перекладу» [3, с. 13].

Реалії у яких є вище названі, одиничні відповідності, не викликають проблем при перекладі. Способи передачі реалій, що зустрічаються в перекладах, зводяться до основних чотирьох випадків: транскрипція чи транслітерація, утворення нового (або складеного) слова на базі елементів, що існують в мові перекладу, уподібнюючий переклад, він завжди розкривається в умові контексту, та гіпонімічний переклад (заміна видового поняття на родове). Проблема вибору між транслітерацією або транскрипцією та безпосередньо перекладом стосується головним чином слів, які ще не застосовувалися носіями мови перекладу.

Транскрипція це певне введення реалії в текст перекладу, із допомогою графічних засобів мови перекладу із найбільш можливим приближенням до оригінальної фонетичної форми: укр. «борщ» та англ. «borshch», нім. «Bundestag» та укр. «бундестаг», англ. «LG» та укр. «Ел Джі».

Загалом рекомендують використовувати транскрипцію при перекладі реалій, тому що при правильному транскрибуванні перекладач може

подолати згадані вище труднощі: передачі як колориту так і змісту. Якщо у перекладі відсутні букви, що позначають звук, схожий на той, що використовують у мові оригіналу, то використовують буквосполучення, що нагадують правильне звучання. Так, українська «ж» передається в англійській мові через буквосполучення «zh», «х» через «kh», «щ» через «shch».

Транскрипція загалом використовується в публіцистиці і часто в худ. літературі, це залежить від характеру тексту (Наприклад у романі про подорожі транскрибоване слово може бути елементом екзотики). В авторській мові або у тексті, який має детальні описи, транскрипція часто є найбільш вдалим рішенням, тому що такі тексти мають ширшу можливість розкриття реалії.

Чи використовувати транскрипції при перекладі також залежить від аудиторії на яку розрахован текст, тобто потрібно враховувати ступінь знайомості реалії, так як вона не може бути за межами сприйняття аудиторії. Наприклад, при перекладі статті про футбол, яку опублікували у журналі для молоді аудиторії, поняття «фан» (від англ. «fan») не буде викликати непорозумінь. Але якщо переклад був призначений для публікації в журналі, аудиторія якого може бути людського похилого віку, перекладачу має обдумати доречність транскрипції та розглянути будь-які інші варіанти перекладу (наприклад, замінити слово на нейтральне поняття «вболівальник»). Найбільш часто транскрипція використовується по відношенню до знайомих реалій: регіональних або інтернаціональних, особливо якщо вони відповідають стилістичній яскравості.

Однією з головних якостей транскрипції являється максимальна стислість, що часто стає головною причиною транскрибування. Слід виділити, що транскрипцію, як і інші прийоми, потрібно обережно використовувати, тому що є випадки де передача колориту, не є головним фактором і може витіснити на другий план передачу змісту цієї реалії, не

виконавши таким чином комунікативну функцію перекладу. Часте використання транскрибованих слів може привести до перевантаження тексту реаліями, такий підхід віддаляє читача від оригіналу.

Коли ми кажемо про транскрипцію, ми маємо згадати про явище міжмовної омонімії. Омонімія підрозуміває те, що у мові перекладу можуть бути слова, які фонетично наближені до реалій, що потрібно перекласти. «Транскрипції ... небезпечні в тих випадках, коли суперечать естетичному чуттю аудиторії, нагадуючи їй слова її мови, що можуть звучати смішно або мати непристойне значення».

Іноді цей фактор, може примушити перекладача відмовитися від застосування транслітерації. Її використання для переклада реалій є обмеженим, її загалом можна використовувати, коли перекладаються поняття, що стосуються суспільно-політичного життя та власних назв (англ. «*London*», укр. «Лондон»). Також, необхідно завважити, що є випадки в яких важко відрізнити транслітерацію від транскрипції внаслідок великої схожості цих прийомів.

Утворення нового/складеного слова використовують, коли транслітерація або транскрипція не є можливою, або вона небажана у наслідок деяких причин. У такому випадку введення неологізму – найбільш придатний шлях збереження колорита і змісту реалії: утворення нового слова чи словосполучення іноді допомагає досягти майже такого ж результату. Такими новими словами можуть бути, загалом, кальки чи напівкальки.

Калька - це запозичення за допомогою буквального перекладу – це дозволяє додати мову перекладу реалію при найбільш повному збереженні семантики. Проте збереження семантики не може гарантувати збереження колориту мови оригіналу, тому що частини слова або виразу передаю через засоби мови перекладу. Дуже зрозумілим прикладом калькування є реалія «хмарочос», утворене від англ. «*Skyscraper*».

Напівкалька - це часткове запозичення слів або виразів, що складається із елементів мови перекладу та із елементів мови оригіналу. Наприклад, напівкалькою є німецька реалія «третій рейх» - вона є аналогом виразу «*das Dritte Reich*». Польське «пшепроше» (прошу побачення), прийшло до укр. мови в зміненому вигляді «перепрошую», зі збереженням кореню та заміною польського префіксу. Слід сказати, що калька та й напівкалька, «може бути дуже поширеною у мові, але залишитися при цьому «екзотизмом», бо денотат, що їй відповідає, є чужим для даної мови»

В деяких випадках калькування може перетворитися в буквальный переклад, особливо у випадках пов'язаних з реаліями-фразеологізмами. Наприклад, “...тобілобзабриють”- “...*then your head will surely beshaven*”. Тут калька “не виконала свою функцію” через розбіжності в позамовній дійсності. Реалія з української мови фразеологічного характеру “лоби забрити” (“забирати в царську армію”) була створена наказом, виданим до 1874р.: голити передню частину голови усім солдатам царського війська. Оскільки англomовний світ не знав цього сурового звичаю, англomовний читач сприйме цей вислів лише в його прямому значенні, тобто в цитованому вище контексті не зрозуміти його взагалі. Тут є лише один вихід - описова перифраза із навмисною втратою великої частини країнознавчої інформації: “Брати на панщину ходили,/Поки лоби їм поголили!”- “*My brothers slaved on the estate/And then, conscripted, marched away!*”.

До цих перекладацьких способів можна відносити також освоєння - надання слову подоби рідного для мови перекладу на базі матеріалу, що вже є у мові перекладу. Так, у період правління Польщі в Україні були запозичені звертання «пан» та «пані». Відсутність запозичених звертань до більш молодих членів родини польської шляхти компенсувалось створенням нових слів «панночка» та «панич».

Уподібнюючий переклад вживають дуже часто, його суть являється у відтворенні семантико-стилістичних функцій реалії мови-оригіналу

чужемовним аналогом - реалією мови-переймача. І.Лєвий назвав саме цей вид перекладу «підстановкою» чи «субституцією», стверджуючи, що цей переклад доречно застосовувати тоді, коли концентрація спільного дуже висока. Іноді його можна знайти і в оригінальній англомовній літературі на іноземну, зокрема, українську, тематику, як наприклад у повісті “Найстрашніший злочин” англійської письменниці Д.Джерард: “*Besides the national beetroot soup, there were pirohy (a sort of small dumplings) which absolutely swam in butter, and the most artistic sour cream dumplings*”.

РОЗДІЛ 3. Аналіз музичних текстів та їх переклад

3.1 Особливості музичного дискурсу в художньому тексті

На сьогодні музична культура набуває масового характеру. В першу чергу, це пов'язано з тим, що, на відміну від так званої серйозної музики, до якої ми відносимо класику у всіх її проявах, автори масової музики використовують прості мелодичні та ритмічні малюнки і різноманітні повтори, що полегшують її сприйняття [7, 1978: 183]. Тенденція сучасної англомовної пісні йде до спрощення від граматичної будови і лексичного складу мови, що виражається в численних скорочень слів і граматичних конструкцій.

Завдяки великій кількості пісень на англійській мові, вона дедалі більше розповсюджується по світу. У свою чергу, глобалізація англійської мови впливає на розвиток англомовної пісні. Слід також зазначити позитивну роль Інтернету в стимулюванні інтересу до англомовних пісень, в Інтернеті можна знайти текст пісні практично будь-якого англомовного виконавця.

Д. Кристал стверджує, що близько 90% англомовних груп і виконавців сучасної музики виконують пісні на англійській мові, не зважаючи на те, якою мовою вони говорять. Вчений стверджує, що в такому переважанні англійської мови є і «позитивний аспект для світової культури в цілому», оскільки такі виконавці популярної музики, як Курт Кобейн, Боб Ділан, Джон Леннон, Еліс Купер, Боб Марлі «стали для молодого покоління символом свободи, непокори і прогресу» [10, 1997.: 165].

В авторитетному виданні "The Oxford Dictionary of Quotations" знаходиться близько 70 цитат із сучасних англомовних пісень, серед яких такі, як стало прецедентним "*We want the world and we want it now!*", Що

належить Д. Моррісону; "*I'd rather be dead than cool*" К. Кобейна і багато інших. [The Oxford Dictionary of Quotations]

Сучасна пісня взагалі і зокрема англомовна пісня, будучи феноменом музичного плану, передає «емоції і, впливаючи на емоційно-чуттєвий лад людини, здатна пробуджувати асоціації, пам'ять про минуле, переживання, сприяти зміні настрою» [7, 2005: 183] .

Традиційна англомовна пісня в більшості своїй складається з двох або трьох куплетів і приспіву, тобто має так звану двухчастную структуру.

Радянський літературознавець і мовознавець В. В. Виноградов виражав думку, що в кожному творі наявний образ самого автора, він то і створює «внутрішню єдність тексту» [1, 1959: 223]. Така єдність полягає в тому, що художній твір не може бути позбавленим авторської оцінки, його ставленням до героїв і подій.

Текст конкретизує емоційно-чуттєве зміст, передаючи історію, описуючи якийсь пейзаж (дескриптивний текст), або виражаючи думки, оцінки чи міркування автора .

Існує модель комунікації Р. Якобсона при актуалізації пісенного повідомлення виявляються:

- емотивна функція (вона виражає відношення адресанта до предмету повідомлення - це авторська оцінка, або суб'єктивна модальність);
- конативний функція (надання впливу на адресата за допомогою повідомлення);
- референтивная функція (пов'язана з передачею змістовно-фактуальної інформації від адресанта до адресата);
- поетична функція (використання тропів і фігур мови);

-фатіческое функція (контактоустановлююча - її роль часто виконують форми 2 особи, питання, імперативні пропозиції і стиль повсякденного побутового спілкування);

-метаязикова функція (зосереджена на мовному коді, яка обслуговує ролі мови) [9, 1983: 306].

Морфологічні особливості включають в себе функціонування іменних частин мови в тексті, їх стилістичне використання морфологічних форм іменників, прикметників, займенників; виражальні можливості дієслова і дієслівних форм.

До синтаксичним особливостям відноситься паралелізм, просте речення, синтаксичні можливості речень із однорідними членами і відокремлених, порядок слів у реченні як засіб мовної виразності, використання складних синтаксичних конструкцій в різних типах мовлення [6, 1985: 15-20].

3.2 Вербалізовані реалії у прикладах пісень

У цьому розділі буде виконаний переклад пісень, в основу яких було покладено реальні події та персоналії.

За основу були взяті тексти пісень гурту «Sabaton».

Sabaton це шведський хеві-павер-метал-гурт, заснований у 1999 році. Основною темою для пісень є війни та окремі битви. Назва групи в перекладі з англійської означає броньований черевик, тобто частину лицарського обладунку.

"1648"

<i>While Europe speaks of peace, all other battles cease</i>	Поки вся Європа про мир твердить, і всі битви припиняються,
<i>There's a man who aims for more than he can reach</i>	Завжди знайдеться той, хто прагне роздобути більше, ніж може досягти.
<i>Blood all over! Prague on fire! Burn!</i>	Кров всюди, Прага
<i>All of Bohemia set ablaze Stand on their own</i>	У вогні горить,
<i>The road to the city's been blocked, denied</i>	Вся Чехія спалена, Надані самі собі.
<i>To enter the gates, though they tried</i>	Шлях до міста був перегороджений,
<i>When Prague was called to arms</i>	Не вдалося
<i>They fought them on the bridge</i>	(Їм не вдалося)
<i>Their freedom was at stake</i>	Проникнути в місто через ворота,
<i>Stand and fight, the city is burning</i>	Хоча вони намагалися

<i>Königsmarck lost; stopped him at</i>		(Хоча вони намагалися).
<i>Karluv</i>	<i>Most</i>	Коли по всій Празі пролунав заклик
<i>Stained by blood, their brothers die side</i>		до зброї,
<i>by</i>	<i>side</i>	Вони прийняли бій на мосту,
<i>Did what they could</i>		Бо їх свобода стояла на кону.
<i>Died where they stood</i>		
<i>Their city's been besieged, all hell on</i>		Вставайте і боріться, місто у вогні,
<i>Prague</i>	<i>unleashed</i>	Конігсмарк замішкалися, зупиніть їх
<i>As the cannons crush the walls, the city</i>		на Карлова мосту!
<i>shakes</i>		Кров'ю забруднені, їх брати
		вмирають пліч-о-пліч,
		Зробили все, що могли,
<i>Fear is spreading!</i>		Гинули там, де стояли.
<i>Hate</i>	<i>increasing!</i>	
<i>Death</i>		Їх місто було в облозі, здавалося,
<i>And pain is all that Sweden brought</i>		всієї пекло над Прагою простягся.
<i>Rise and strike back</i>		Знаряддя стіни трощили, трясучи все
		місто.
<i>The walls of the city's been breached,</i>		страх
<i>reclaimed</i>		всюди,
<i>On that very night, unsustainable</i>		ненависть
<i>They did it on their own</i>		росте,
<i>They fought them on the bridge</i>		смерть
<i>Their freedom was at stake</i>		І біль - ось що Швеція несе,
		Повстаньте і нанесіть удару у
<i>Stand and fight, the city is burning</i>		відповідь!
<i>Königsmarck lost; stopped him at</i>		
<i>Karluv</i>	<i>Most</i>	Міські стіни, що були зруйновані,
<i>Stained by blood, their brothers die side</i>		відновили
<i>by</i>	<i>side</i>	(Вони їх відновили)
<i>Did what they could</i>		У той же вечір,

<i>Died where they stood</i>	безперервно (Безперервно),
<i>Unconquered city on Vltava's shore</i>	Вони зробили все це самі,
<i>Start of the conflict and end of the war</i>	Вони прийняли бій на мосту,
<i>Unconquered city on Vltava's shore</i>	Бо їх свобода стояла на кону.
<i>Is protected by its people</i>	
<i>And thirty years ago the war begun</i>	Вставайте і боріться, місто у вогні,
<i>It has returned to where it started</i>	Конігсмарк в замішанні, зупиніть їх на Карлова мосту!
<i>The road to the city's been blocked, denied</i>	Кров'ю забруднені, їх брати вмирають пліч-о-пліч,
<i>To enter the gates, though they tried</i>	Зробили все, що могли,
<i>When Prague was called to arms</i>	Гинули там, де стояли.
<i>They fought them on the bridge</i>	
<i>Their freedom was at stake</i>	
<i>Stand and fight, the city is burning</i>	Нескорений місто на березі Влтави,
<i>Königsmarck lost; stopped him at</i>	Початок конфлікту і закінчення війни.
<i>Karluv Most</i>	Нескорений місто на березі Влтави,
<i>Stained by blood, their brothers die side</i>	Захищений своїми людьми.
<i>by side</i>	І війна, розв'язана тридцять років тому,
<i>Did what they could</i>	Повернулася туди, звідки взяла свій початок.
<i>Died where they stood</i>	
<i>Stand and fight, the city is burning</i>	
<i>Königsmarck lost; stopped him at</i>	
<i>Karluv Most</i>	
<i>Stained by blood, their brothers die side</i>	
<i>by side</i>	
<i>Did what they could</i>	
<i>Died where they stood</i>	

Ця пісня присвячена подіям Тридцятилітньої війни, а саме битві під Прагою, яка сталася в липні 1648 року хоча формально війна була закінчена, і був укладений Вестфальський мир. Однак загони шведського генерала Конігсмарка рушили на Прагу, почали наступ з Карлова моста, але пражанам вдалося відстояти своє місто.

Влтава — річка в Чехії, на березі якої розташоване місто Прага.

Poltava

<i>Time has worn the soldiers down</i>	Час знесли солдатів
<i>Marched for many miles</i>	Марширували багато миль
<i>In the eastern lands so cursed</i>	У східних землях так проклято
<i>Time to make a stand</i>	Час виступити
<i>Tsar has scorched his nation's land</i>	Цар випалив землю своєї нації
<i>Nothing to be found</i>	Нічого не знайти
<i>Hunger grasp the soldiers heart</i>	Голод схопив серце солідарів
<i>20 000 men strong</i>	20 000 чоловіків сильні
<i>Listen, excuse for a king</i>	Слухай, вибач за короля
<i>Trust me, this fight you can't win</i>	Повірте, в цій боротьбі ви не зможете виграти
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Rode to certain death and pain</i>	Їхав до певної смерті та болю
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Swedish soldiers met their bane</i>	Шведські солдати зустріли свого бана
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Sacrificed their lives in vain</i>	Даремно жертвували своїм життям
<i>Poltava</i>	Полтава

<i>In the shade of morning mist</i>	У тіні ранкової туману
<i>Advancing on their foe</i>	Наступаючи на їхнього ворога
<i>Bullets break the silent air</i>	Кулі порушують тихе повітря
<i>Wasted battleplan</i>	Втрачений план бою
<i>Swedish forces stand alone</i>	Шведські сили стоять окремо
<i>King has left command</i>	Король залишив командування
<i>Rule is left to lesser men</i>	Правило залишається меншим
<i>Waiting for their chance</i>	чоловікам Чекаючи свого шансу
<i>Listen, obey my command</i>	Слухай, підкоряйся моєму наказу
<i>Hear me, or die by my hand</i>	Почуйте мене, або померте від моєї руки
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Rode to certain death and pain</i>	Їхав до певної смерті та болю
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Swedish soldiers met their bane</i>	Шведські солдати зустріли свого бана
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Sacrificed their lives in vain</i>	Даремно жертвували своїм життям
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Russian armies blocked their way</i>	Російські армії перекрили їм шлях
<i>20 000 lost that day</i>	20 000 втратили того дня
<i>They bled the ground</i>	Вони знекровили землю
<i>Peace they found</i>	Миру вони знайшли
<i>There's no sign of victory</i>	Ніяких ознак перемоги немає
<i>King Carolus had to flee</i>	Королю Каролу довелося тікати
<i>And leave the land</i>	І залиш землю
<i>Leave command</i>	Залиште команду

<i>Madness, curse your feeble horde</i>	Божевілля, проклинай свою немічну
<i>Fear me, or you'll die by my sword</i>	орду
<i>Poltava</i>	Побоюся мене, інакше ти помреш від
<i>Rode to certain death and pain</i>	мого меча
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Їхав до певної смерті та болю
<i>Swedish soldiers met their bane</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Шведські солдати зустріли свого бана
<i>Sacrificed their lives in vain</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Даремно жертвували своїм життям
<i>Poltava</i>	Полтава
<i>Rode to certain death and pain</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Їхав до певної смерті та болю
<i>Swedish soldiers met their bane</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Шведські солдати зустріли свого бана
<i>Sacrificed their lives in vain</i>	Полтава
<i>Poltava</i>	Даремно жертвували своїм життям
	Полтава

У 2012 році був записаний сьомий студійний альбом "Carolus Rex" (укр. "Король Карл"). Та пісня «Poltava», увійшла до альбому, присвяченого Тридцятирічній війні і королю Швеції Карлу Дванадцятому. Пісня про Полтавську битву 1709 року. У ній оспівується шведське 20-тисячне військо, яке Карл привів на загибель до східних (полтавських) земель. Голодні, зморені маршем солдати ніяких сподівань на перемогу не мають. Навіть шведський король просить прощення у солдат. Спроба нападу на ворога була марною. Усі приречені на смерть. Карл залишає своє військо і тікає від росіян. А його 20 тисяч сильних воїнів омили кров'ю поле.

"Bismarck"

<p><i>From the mist a shape, a ship is taking form</i></p> <p><i>And the silence of the sea is about to drift into a storm</i></p> <p><i>Sign of power, show of force</i></p> <p><i>Raise the anchor battleship's plotting its course</i></p> <p><i>Pride of a nation a beast made of steel</i></p> <p><i>Bismarck in motion king of the ocean</i></p>	<p>З туману проступають контури, судно знаходить форму,</p> <p>І мовчання моря обернеться бурею.</p> <p>Знак влади, демонстрація сили ...</p> <p>Підняти якір! Лінкор прокладає курс!</p> <p>Гордість нації, сталевий звір,</p> <p>Король океану, "Бісмарк" 1 пливе.</p>
<p><i>He was made to rule the waves across the seven seas</i></p> <p><i>To lead the war machine</i></p> <p><i>To rule the waves and lead the Kriegsmarine</i></p> <p><i>The terror of the seas</i></p> <p><i>The Bismarck and the Kriegsmarine</i></p>	<p>Він був створений правити хвилями семи морів,</p> <p>Щоб очолити військову машину,</p> <p>Правити морями і очолити Крігсмаріне! 2</p> <p>Жах морів,</p> <p>"Бісмарк" і Крігсмаріне!</p>
<p><i>Two thousand men, and fifty thousand tonnes of steel</i></p> <p><i>Set the course for the Atlantic with the allies on their heel</i></p> <p><i>Firepower, fire fight</i></p> <p><i>Battlestations, keep the targets steady in sight</i></p>	<p>Дві тисячі людей і п'ятдесят тонн сталі</p> <p>Прокладають курс в Атлантику з союзниками на хвості.</p> <p>Вогнева міць, перестрілка ...</p> <p>Всім бойовим станціям, тримати мети в поле зору!</p>
<p><i>Into formation, the hunt has begun</i></p> <p><i>Death and damnation, the fleet is</i></p>	<p>Всім в лад! Полювання почалася!</p> <p>Смерть і прокляття, флот на підході.</p>

<p><i>coming</i></p> <p><i>He was made to rule the waves across the seven seas To lead the warmachine To rule the waves and lead the Kriegsmarine The terror of the seas The Bismarck and the Kriegsmarine</i></p> <p><i>At the bottom of the ocean the depths of the abyss They are bound by iron and blood The flagship of the navy the terror of the seas His guns have gone silent at last Pride of a nation a beast made of steel Bismarck in motion king of the ocean</i></p> <p><i>He was made to rule the waves across the seven seas To lead the warmachine To rule the waves and lead the Kriegsmarine The terror of the seas The Bismarck and the Kriegsmarine</i></p> <p><i>To lead the warmachine Rule the waves and lead the Kriegsmarine</i></p>	<p>Він був створений правити хвилями семи морів, Щоб очолити військову машину, Правити морями і очолити Крігсмаріне! Жах морів, "Бісмарк" і Крігсмаріне!</p> <p>На дні океану в глибинах безодні Вони зав'язані залізом і кров'ю. Флагман військово-морських сил, жах морів ... Його знаряддя нарешті замовкли. Гордість нації, сталевий звір, Король океану, "Бісмарк" пливе.</p> <p>Він був створений правити хвилями семи морів, Щоб очолити військову машину, Правити морями і очолити Крігсмаріне! Жах морів, "Бісмарк" і Крігсмаріне!</p> <p>Очолити військову машину, Правити морями і очолити Крігсмаріне! Жах морів,</p>
---	---

<i>The terror of the seas</i>	"Бісмарк" і Крігсмаріне!
<i>Bismarck and the Kriegsmarine</i>	
<i>To lead the war machine</i>	Очолити військову машину,
<i>Rule the waves and lead the Kriegsmarine</i>	Правити морями і очолити Крігсмаріне!
<i>The terror of the seas</i>	Жах морів,
<i>Bismarck and the Kriegsmarine</i>	"Бісмарк" і Крігсмаріне!

1 - Пісня присвячена німецькому лінкору "Бісмарк", спущеного на воду 14 лютого 1939 г. Після потоплення британського лінійного крейсера "Худ" на нього була оголошено полювання, що закінчилася через три доби затопленням "Бісмарка".

2 - Крігсмаріне - військово-морський флот Третього Рейху (21 травня 1935 - 21 липень 1945).

"Night Witches"

<i>From the depths of Hell in silence</i>	З глибин Пекла, в тиші,
<i>Cast their spells, explosive violence</i>	Чаклюють жорстокі вибухові-заклинання!
<i>Russian night time flight perfected</i>	
<i>Flawless vision, undetected</i>	Російська ніч для польоту прекрасна! Всевидючі, непомітні!
<i>Pushing on and on, their planes are going strong</i>	Прагнучи все далі, літаки їх швидкі,
<i>Air force's number one</i>	Перші в силах повітряних!
<i>Somewhere down below they're looking for the foe</i>	Деся внизу вони шукають ворожину, Бомбардувальник відкриє рахунок!
<i>Bomber's on a run</i>	Ви не зникнете, ви не зрушите,
<i>You can't hide, you can't move, just</i>	просто чекайте,

<i>abide</i>	Їх атака успішна!
<i>Their attack's been proved</i>	Вершники в темряві,
<i>Raiders in the dark</i>	Через тиша нічну, відьми вступають в
<i>Silent through the night the witches join</i>	бій!
<i>the fight</i>	Повік не втратять свою мету!
<i>Never miss their mark</i>	
	Під покровом крил смерті,
	Готуйтеся зустріти свою долю!
<i>Canvas wings of death</i>	Нічний бомбардувальний полк
<i>Prepare to meet your fate</i>	588!
<i>Night bomber regiment</i>	
588	Непомічені, несподівані,
<i>Undetected, unexpected</i>	Крила слави,
<i>Wings of glory</i>	Розкажуть їх історію.
<i>Tell their story</i>	Налетіли, ухилилися!
<i>Aviation, deviation</i>	непомічені,
<i>Undetected</i>	У скритності вчинені!
<i>Stealth perfected</i>	
	Земля йде з-під ніг ворогів,
<i>Foes are losing ground, retreating to</i>	здрігаючись від гуркоту.
<i>the sound</i>	Смерть з повітря
<i>Death is in the air</i>	З'являється раптово, підтверджуючи
<i>Suddenly appears, confirming all your</i>	ваші страхи
<i>fears</i>	З лігва відьом удар!
<i>Strike from witches lair</i>	Мета знайдена, оточена, пісня
<i>Target found, come around, barrels</i>	гарматних стволів,
<i>sound</i>	З поля битви
<i>From the battleground</i>	Фашисти ціляться високо!
<i>Axis aiming high</i>	Родина в очікуванні їх перемоги біля
<i>Rodina awaits, defeat them at the gates</i>	воріт,
<i>Live to fight and fly</i>	Живуть заради битви і польоту!

<p><i>Beneath the starlight of the heavens Unlikely heroes in the skies Witches to attack, witches coming back As they appear on the horizon The wind will whisper when the Night Witches come!</i></p> <p><i>From the depths of Hell in silence Cast their spells, explosive violence Russian night time flight perfected Flawless vision, undetected</i></p>	<p>Під зоряним світлом неба, Відчайдушні герої в небосхилі. Відьми налітають, відьми повертаються! Як з'являться на горизонті, Вітер прошепотить, коли Нічні Відьми повернуться!</p>
--	--

Пісня присвячена 46-ому гвардійському нічному бомбардувального авіаційного полку, також званому «нічні відьми».

Висновок

Із всього широкого спектру видів мистецтв, передача реалій через музичний дискурс в художньому тексті — залишається одним з найзручніших, авжеж після класичних типів художніх текстів.

Власне реалія є невід'ємною частиною культури і побуту певного народу, тому необхідно звертати особливу увагу на її переклад в художніх творах, а також враховувати особистість реципієнта тексту і його фонові знання. З цієї причини перед перекладачем стоїть найважливіше завдання зберегти не тільки основну ідею твору, а й його колорит, стиль автора, емоційно-експресивну забарвлення і особливості оповіді

Розглянувши декілька прикладів пісень в основу яких були покладені реальні історичні події, та персоналії, можна заявити, що складнощів у цьому немає. Складність перекладу реалій в музичному дискурсі — є не сама передача реалії, а збереження ритму, рифми та самої структури та форми художнього тексту, кількість ударних і ненаголошених складів і передача рими оригіналу.

Перекладач музичних текстів повинен не просто знати вихідну мову, а також літературу, історію, культуру народу, говорить цією мовою, а й бути знайомим з творчістю, системою поглядів і естетичних цінностей автора. Він також повинен знати, чи існує в країні мови, що аналогічне музичний напрям, і якщо так, то як його принципи реалізуються на мові.

Мета цієї роботи полягала в перекладі реалій, зображених в музичних текстах, і особливостей їх передачі з англійської мови на українську,

Для вирішення поставлених завдань ми вивчили великий обсяг перекладацької та лінгвістичної літератури в галузі перекладу і перекладознавства, міжкультурної комунікації та лінгвістики, розглянули

питання безеквівалентної лексики в цілому та реалій зокрема і прийоми їх перекладу, дали визначення поняттю «реалія», привели класифікації реалій різних авторів, досліджували особливості перекладу російських реалій на англійську мову. В якості робочого визначення поняття «реалії» було використано наступне: «реалії – це слова і словосполучення, які відображають життя, побут і традиції одного народу, відсутні в мові і культурі інших народів».

Довели, що реалії можна покласти на музичний твір, та перекласти, не втрачаючи змісту. Однак, не завжди вдається зберегти музичну форму. Для цього потрібен великий багаж знань, досвід та творчі здібності в данному виді мистецтва.

Таким чином, завдання які були поставленні — виконані, мета досягнута.

Перспективи подальшого дослідження ми бачимо в більш детальному вивченні питання перекладу реалій покладених на музичний дискурс.

Результати проведеного дослідження можуть стати основою подальших досліджень в галузі перекладу художніх текстів, а її матеріали можуть бути використані викладачами і студентами лінгвістичного факультету в рамках курсів «Переклад художніх текстів», «Теорія перекладу», «Переклад музичного дискурсу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Виноградов, В.В. Про мову художньої літератури / В.В. Виноградов. - М .: Госліт. Издат., 1959. - 652 с.
- 2.Влахов С., Флорин С. Неперекладне в перекладі. Москва. 1986.
- 3.Казакова Т.А. Практичні основи перекладу. - СПб .: Союз, 2002.
- 4.Комісарів В.Н. Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти). - М .: Вища. шк., 1990. - 189с.
- 5.Кулемина, К.В. Еквівалентність та адекватність в перекладах поетичних текстів: дис. ... канд. філолог. наук. - П'ятигорськ, 2006. - 185 с.
- 6.Лілова А.А. Введення в загальну теорію перекладу / переклад з болгарського; під заг. ред. П. М. Тора. - М .: Вища школа, 1985. - 256 с.
7. Ахманова, О. С. Словник лінгвістичних термінів / О. С. Ахманова; гл. ред. М. В. Лазова. - М.: Сов. Енциклопедія, 1966. - 608 с.
8. Бархударов, Л. С. Мова і переклад / Л. С. Бархударов. - М.: Міжнародні відносини, 1975. - 190 с.
9. Берков, В. П. Сучасні германські мови / В. П. Берков. - М.: АСТ, Астрель, 2001. - 336 с.
10. Вайсбурд, М. Л. Реалії як елемент країнознавства / М. Л. Вайсбурд // Російська мова за кордоном. - 1972. - № 3. - С. 98.
11. Верещагін, Е. М. Лінгвокраїнознавчі теорія слова / Е. М. Верещагін, В. Г. Костомаров. - М.: Російська мова, 1980. - 320 с.
12. Виноградов, В. С. Введення в перекладознавство (загальні та

- лексичні питання) / В. С. Виноградов. - М.: Изд-во ін-ту загального середньої освіти РАО, 2001. - 224 с.
13. Влахов, С. Неперекладне в перекладі / С. Влахов, С. Флорін. - М.: Міжнародні відносини, 1980. - 344 с.
14. Вразнова А. С. Особливості перекладу російських реалій на англійську мову на прикладі оповідань Л. М. Толстого / А. С. Вразнова, Д. А. Царьов // Матеріали X Міжнародної студентської електронної наукової конференції «Студентський науковий форум». - URL: [http:// www.scienceforum.ru/2018/18/2447](http://www.scienceforum.ru/2018/18/2447), вільний. - Загл. з екрану. - Яз. рус. - (Дата звернення: 04.03.2018).
15. Іванов, А. О. Безеквівалентна лексика / А. О. Іванов. - СПб. : Друкарня видавництва СПбГУ, 2006. - 200 с.
16. Реформатський, О. А. Вступ до мовознавства / А. А. Реформатський. - М.: Аспект Пресс, 2008. - 536 с.
17. Розенцвейг, В. Ю. Основні питання теорії мовних контактів / В. Ю. Розейнцвейг // Нове в лінгвістиці. Вип. VI. мовні контакти. - М.: Прогрес, 1972. - С. 5-24.
18. Супрун, А. Е. Екзотична лексика / А.Є. Супрун. - М.: ФН, 1958. - 231 с.
19. Федоров, А. В. Основи загальної теорії перекладу (лінгвістичні проблеми): навч. посіб. для ін-тів і факультетів іноз. мов / А. В. Федоров. - 5-е изд. - СПб. : Філологічний факультет СПбДУ; М.:

ТОВ «Видавничий Дім« Філологія Три », 2002. - 416 с.

20.Плотницький Ю. Є. Мовностилістичні і лінгвокультурні характеристики англomовного пісенного дискурсу [Текст]: автореф. дис. канд. філос. наук / Ю. Є. Плотницький. - Самара, 2005. - 183 с.

21.Рецкер Я.І. Теорія перекладу і перекладацька практика. - М.: Межд.отношения, 1974. - 216 с.

22.Якобсон, Р.О. Вибрані роботи: Пер. з нім., англ., фр. яз. / Предисл. В.В. Иванова; Упоряд. і заг. ред. В.А. Звегинцева Текст. / Р.О. Якобсон. М.: Прогрес, 1985. - С. 254-289.

23.Cristal, D. English As a Global Language/ D. Cristal. -- 2nd ed. - Cambridge: Cambridge University Press, 2003. -- 165 p.

24The Oxford Dictionary of Quotations . -- OUP, 1999. --1136 p.

«1648» <https://www.azlyrics.com/lyrics/sabaton/1648397999.html>

"Poltava" <https://www.azlyrics.com/lyrics/sabaton/poltava398003.html>

"Bismarck" <https://www.azlyrics.com/lyrics/sabaton/bismarck.html>

"Night Witches" <https://www.azlyrics.com/lyrics/sabaton/nightwitches.html>